

مقایسه نیمرخ روانی زوجین سازگار و ناسازگار براساس تست پنج عامل اصلی

شخصیت NEO

Comparison between mental profile of adaptive and unadaptive couples in terms of The Test of fivefold major Characteristic factors of NEO

سید مجتبی قاسمی*

دکتر حسن میرزاحسینی**

دکتر مجید ضرغام**

Sayed Mojtaba Ghasemi

Hasan Mirzahassemi . PHD

Majid Zargham. PHD

چکیده

یکی از عوامل مهم در سازگاری زوجین ساختار شخصیتی آنهاست. هدف اصلی این پژوهش بررسی مقایسه عوامل شخصیتی زوجین سازگار و ناسازگار (در حال طلاق) و ارتباط آن با عوامل پنج‌گانه بزرگ شخصیت است. در این تحقیق ۲۴۰ نفر از زوجین سازگار و ناسازگار انتخاب شده که نمونه ناسازگار آن عبارت است کلیه زوجین که به مرکز کاهش طلاق سازمان بهزیستی استان قم مراجعه کرده‌اند و نمونه‌ی سازگار نیز برابر با خواهران و برادران یا بستگان نزدیک و درجه یک زوجین ناسازگار هستند که در حال حاضر متأهل بوده و تقاضای طلاق ندارند. پرسشنامه‌های مورد استفاده در این پژوهش شامل پرسشنامه ۲۴۰ سوالی NEO و پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ بوده است. داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها با استفاده از آزمون میانگین‌ها و آزمون T-test مورد تحلیل قرار گرفته‌اند. نتایج نشان داد که: ۱) در بین زوجین سازگار و ناسازگار در مقیاس روان‌آزردگی و خرده‌مقیاس‌های N_1 و N_2 تفاوت معنی‌دار بین دو گروه است. ۲) در بین زوجین سازگار در مقیاس برون‌گرایی تفاوت معنی‌دار وجود ندارد ولی در ناسازگار فقط در خرده‌مقیاس E_5 تفاوت وجود دارد. ۳) زنان سازگار در مقیاس گشودگی نمرات بیشتری کسب نموده‌اند ولی در بین زن و مرد ناسازگار در مقیاس گشودگی و سه خرده‌مقیاس O_3 و O_4 و O_2 تفاوت معنی‌دار بین دو گروه است. ۴) در بین زوجین سازگار در مقیاس توافق‌پذیری تفاوت معنی‌دار بین دو گروه نیست ولی در زنان و مردان ناسازگار در دو خرده‌مقیاس A_7 و A_8 تفاوت معنی‌دار وجود دارد. ۵) در بین زوجین سازگار در دو خرده‌مقیاس C_1 و C_6 (وظیفه‌شناسی) تفاوت معنی‌دار وجود دارد ولی در زوجین ناسازگار در این مقیاس تفاوت معنی‌دار بین دو گروه زن و مرد وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: نیمرخ روانی، زوجین سازگار، زوجین ناسازگار، تست پنج عاملی NEO.

Abstract

One of the important factors in couples compatibility is the form of their characteristic. The major goal of this research is studying the comparison between characteristics of compatible and incompatible couples and its relationship to great fivefold factors of characteristic. In this survey 240 samples of compatible and incompatible couples are chosen. The incompatible sample is those couples who come to the Decreasing Divorce Organisation of Qom, and the compatible sample is their brothers and sisters or close and grade 1 relatives that now are married and don't request divorce. Used surveys in this research consists of 240 NEO questions and the Enrich matrimoney questionair. The outcoming data of questionairs are analyzed by the test of Average and the T-test. results show that: 1) there is a meaningful difference between compatible and incompatible couples in terms of distraction and small criteria of N_1 and N_2 . 2) there is not great difference between compatible couples in terms of their extrovertness, but between incompatible couples there is a difference in terms of the small scale of E_5 . 3) compatible women gain more marks in terms of the scale of Openness, but there is a meaningful difference between compatible and incompatible difference in terms of the scale of Openness and small scales of O_2 , O_3 , O_4 . 4) there is not great difference between compatible couples in terms of compatibility, but in incompatible men and women there is a meaningful difference in terms of two small scales of A_7 and A_8 . 5) there is a meaningful difference between compatible couples in terms of the small scales C_1 and C_6 (responsibility), but in incompatible couples there is not a meaningful difference in terms of this scale.

Key words : mental profile, compatible couples, incompatible couples, NEO fivefold test.

* این مقاله از پایان نامه کارشناسی ارشد مولف اول در دانشگاه آزاد اراک به راهنمایی مولف دوم و مشاوره‌ی مولف سوم استخراج شده است.
** عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد قم

شخصیت هر فرد به افراد دیگر این امکان را می دهد که اعمال و رفتار او را پیش بینی می کند. یکی از عوامل مهم در سازگاری زوجین ساختار شخصیتی آنهاست. سازگاری زناشویی وضعیتی است که در آن زن و شوهر در بیشتر مواقع احساس ناشی از خوشبختی و رضایت از همدیگر دارند روابط رضایت بخش در بین زوجین از طریق علاقه متقابل، میزان مراقبت از همدیگر، پذیرش و تفاهم یکدیگر قابل سنجش است (سین ها^۱ و ماجرجک^۲، ۱۹۹۰) در واقع رضایت زناشویی یک ارزیابی کلی از وضع فعلی ارتباط ارائه میدهد برای تعیین و نشان دادن میزان شادی و میزان پایداری رابطه یکی از رایج ترین مفاهیم، رضایت و سازگاری زناشویی است. (دانیل^۳ و بالارد^۴ ۱۹۹۹)* سازگاری زناشویی به صورت خودکار ایجاد نمیشود؛ به وجود آمدن آن نیاز به تلاش زوجین دارد. معمولاً سال اول ازدواج از نظر سازگاری بسیار ناپایدار بوده و بیشترین خطر برای ناسازگاری و طلاق دارد. به عبارت دیگر زمانی که یکی از زوجین تلاش میکند به ارزش های خانوادگی خود توجه بیشتری نشان دهد تا ارزشهای آنان را بپذیرد رابطه زوج دچار تنش زیادی میشود. بسیاری از زوجها در خانواده ای زندگی میکنند که طلاق در آن حکم فرماست؛ بدین معنا که هیچ گونه رابطه عاطفی و جسمانی بین زن و شوهر وجود ندارد و زندگی به صورت اجباری و با حداقل تعامل به پیش میرود. به همین جهت ضروری است با دیدگاهی آسیب شناسانه به علل درون فردی ناسازگاری های زناشویی و عدم موفقیت در ازدواج ها پرداخت و نقش ویژگیهای شخصیتی در سازگاری و رضایت زناشویی مورد بررسی قرارگیرد. رضایت فرد از رابطه زناشویی به منزله رضایت وی از خانواده محسوب میشود به طوری که اولسون^۵ پارسونز^۶ و ریتزر^۷ (۱۹۸۹) عقیده دارند که سه زمینه کلی رضایتمندی زناشویی که باهم تداخل دارند و وابسته بهم هستند. عبارتند از رضایت فرد از ازدواج، رضایت از زندگی خانوادگی، رضایت از زندگی به طور کلی که رضایت زناشویی در درون رضایت از خانواده جاگرفته که آن هم به وسیله رضایت از زندگی ایجاد می گردد.* بررسی نیمرخ روانی زوجین براساس آزمون شخصیت NEO نشان می دهد که چقدر همسران با هم سازگار، مکمل و یا در مقابل هم قرار دارند. و همچنین نشان می دهد در کدام یک از عملکردها ضعیف یا قوی می باشد. در این پژوهش به مقایسه ویژگی زوجین در ۵ عامل اصلی شخصیت که عبارتند از (۱) روان رنجور خوبی (۲) برون گرایی (۳) گشودگی (۴) خوشایندی (۵) وظیفه شناسی پرداخته می شود تا روشن شود که هر یک از این عوامل در سازگاری زوجین سازگار و ناسازگار چه نقشی دارد.* «شلزینگر» (۱۹۸۳)، در تحقیقی که به بازنگری اطلاعات مربوط به ازدواج های بادوام و رضایتمندی زناشویی پرداخته است، سه منحنی چرخه زندگی ارائه می دهد. ۱. تنزل خطی بعد از دوره ماه عسل، ۲. روند منحنی شکل که در آن دوره خانه تهی از فرزندان است و مهم ترین رویداد، افزایش استقلال است. ۳. یک منحنی (U) شکل که با یک نقطه اوج در سال های اول و تنزل در هنگام تولد فرزندان و در نهایت صعود منحنی با رفتن فرزندان از خانواده. در تحقیق دیگر که توسط «پاریس و لاکی»^۸ (۱۹۶۶)، انجام گرفت، آنان به این نتیجه رسیده اند که رضایت از زندگی زناشویی هنگامی که فرزندان از خانواده جدا می شوند و زندگی مستقلی تشکیل می دهند بیشتر از زمانی است که آن ها در خانه خود حضور دارند، و «اسپانیر»^۹ (۱۹۷۵)، میزان رضایت و خشنودی از زندگی زناشویی در طی دوران مختلف متفاوت است. یعنی بیشترین میزان رضایتمندی، در سال های اولیه زندگی زناشویی و کمترین آن زمانی است که خانواده دارای فرزندان دبیرستانی است.*

---

۱. sinha

۲. mukerjec

۳. daniel

۴. balard

۵. olson

۶ parsons

۷ ritzer

۸ Paris and Luckey

۹. Spanier

راگ و برادبوری^۱ (۱۹۹۹)، در پژوهشی تفاوت نقش خود شناسی و نقش پرخاشگری را در رضایت زناشویی ۵۶ زوج تازه ازدواج کرده و همچنین در ایجاد پیامد های منفی و مضر پرخاشگری در روابط زناشویی چهار سال بعد آنها مورد مطالعه قرار دادند. نتایج حاکی از آن بود که پرخاشگری، زوج های مطلقه را از زوج هایی که متأهل باقی مانده بودند، اما رضایت نداشتند متمایز می کرد. تحلیل های اضافی این پژوهشگران نشان داد که ۶۷ درصد ازدواج ها را می توان به طور دقیقی براساس متغیرهای میزان خودشناسی و پرخاشگری در پیامدهای آنها طبقه بندی کرد. بنابراین پیشنهاد می گردد در زوج درمانگری تمرکز بر هردو عامل در تلاش های مربوط به استحکام زناشویی و جلوگیری از طلاق ضرورت دارد.

هولستون^۲ و **همکاران** (۲۰۰۱)، در مطالعه ای طولی که ۱۳ سال به درازا کشید، با مطالعه ۱۶۸ زوج به بررسی ریشه های اولیه ناراضی زناشویی و طلاق در همسران پرداختند. این محققان بیان می دارند که اوایل ازدواج شادی و مثبت نگری در زوجین وجود دارد که پس از مدتی بر اثر عدم توافق و ویرجسته شدن نکات منفی از بین می رود و غم و ناراحتی جایگزین آن می شود زوجینی که بتوانند پویایی و روابط عاشقانه اوایل زندگی را تا حدودی حفظ کنند متأهل باقی می مانند در غیر اینصورت از یکدیگر جدا می شوند. بنابراین زوج درمانگران باید از روشهایی که مبتنی بر ایجاد علاقه و احترام بین همسران است سودجویند.

جکسون^۳ (۱۹۹۸)، تاثیر عفو را بر صمیمیت و اعتماد در روابط زناشویی بررسی کرد. وی ۲۰۱ نفر آزمودنی ۲۱ تا ۸۰ ساله را که به مدت یک سال یا بیشتر از زمان زندگی زناشویی آنها می گذشت مورد بررسی قرار داد و دریافت که به کاربردن بخشش در روابط جاری تاثیر معنی داری در میزان اعتماد در روابط میان فردی دارد

استریکر و راس^۴ (۱۹۶۲)، در یک مطالعه که بر روی دانشجویان دانشگاه به عمل آمد مشخص شد که علایق آن ها برای انتخاب همسر تا اندازه ای با تیپ روانشناختی یونگ ارتباط داشتند. درونگراها علایق زیادی به فردی داشتند که در تعامل های اجتماعی ضعیف عمل می کردند و برونگراها بیشتری به فردی که در تعامل های اجتماعی نمره بالایی کسب می کردند علاقمند بودند.

بنی اسدی (۱۳۸۵) در پژوهش « بررسی و مقایسه عوامل اجتماعی، شخصیتی و فردی در زوج های سازگار و ناسازگار شهر کرمان » تعداد یک صد زوج ناسازگار در حال طلاق را با یک صد زوج سازگار در زمینه های عوامل انگیزه ای ازدواج پایبندی به اعتقادات مذهبی، امور مالی، رابطه جنسی، اوقات فراغت ترس مرضی، افسردگی و خصومت مورد مقایسه قرار داد نتیجه این پژوهش نشان داد زوج های ناسازگار و سازگار در انگیزه های یافتن همسر، ارضای نیازهای جنسی، تداوم نسل، یافتن آرامش و سکون، و انجام تکالیف مذهبی و همچنین امور مالی، رابطه جنسی، اوقات فراغت، ترس مرضی و افسردگی با هم متفاوت هستند.

باتوجه به یافته های پژوهشی و نظری بالا پژوهش حاضر به بررسی این سوالات می پردازد. ۱. آیا نیمرخ روانی زوجین سازگار و ناسازگار در مقایسه روان آزردهی (N) متفاوت است؟ ۲. آیا نیمرخ روانی زوجین سازگار و ناسازگار در مقایسه برون گرایی (E) متفاوت است؟ ۳. آیا نیمرخ روانی زوجین سازگار و ناسازگار در مقایسه گشودگی (O) متفاوت است؟ ۴. آیا نیمرخ روانی زوجین سازگار و ناسازگار در مقایسه توافق پذیری (A) متفاوت است؟ ۵. آیا نیمرخ روانی زوجین سازگار و ناسازگار در مقایسه وظیفه شناسی (C) متفاوت است؟

۱. Rag & Beradbory

۲. Holeston.

۳. Jakson

۴. Striker and Rass

روش

جامعه آماری، نمونه، روش اجرای پژوهش

روش تحقیق از نوع علیّ مقایسه‌ای است که در این قسمت به ۲ گروه مستقل (سازگار و ناسازگار) انتخاب شده و از نظر نیمرخ روانی با یکدیگر مقایسه می‌گردند. در پژوهش حاضر جامعه ناسازگار عبارت است کلیه زوجین که به مرکز کاهش طلاق سازمان بهزیستی استان قم مراجعه می‌کنند. حجم این جامعه آماری طبق بررسی انجام شده ۱۲۰ نفر است. نمونه سازگار پژوهش برابر با خواهران و برادران یا بستگان نزدیک و درجه یک زوجین ناسازگار هستند که در حال حاضر متأهل بوده تقاضای طلاق ندارند. و همچنین بر روی این زوجین پرسشنامه رضایت‌زناشویی انریچ اجرا شده است، تا میزان رضایت‌مندی و همگن بودن زوجین از لحاظ سازگاری بررسی قرار گیرد. پس از انتخاب آزمودنی‌ها، دستورالعمل اجرای آزمون برای آنها مطرح شد. همچنین به آنها اطمینان کامل داده شد که اصل رازداری اطلاعات فردی حفظ می‌شود. سپس آزمون ۲۴۰ سوالی تست NEO و پرسشنامه رضایت‌زناشویی انریچ در اختیار هر کدام از زوجین (زن و مرد) قرار داده شد.

ابزار سنجش

آزمون شخصیتی NEO

یکی آزمون‌های جامعی است که پنج جنبه یا محدوده اصلی شخصیت و ویژگی‌های مرتبط با آن را می‌سنجد. این پنج جنبه یا محدوده اصلی که در شاخص‌های آزمون مورد بررسی قرار می‌گیرند امکان بررسی جامعی از شخصیت افراد بالغ را فراهم می‌سازد. دو فرم آزمون NEO-PI-R توسط مولفین اولیه آن تهیه شده و به زبان انگلیسی در دسترس می‌باشد: فرم S و فرم R آزمون که برای ارزیابی شخصیتی فرد توسط فرد دیگر صورت می‌گیرد. هر دو فرم دارای ۲۴۰ عبارت می‌باشند که پاسخ به آن‌ها بر روی یک مقیاس پنج نقطه‌ای صورت می‌گیرد. هر دو این فرم‌ها به صورت جداگانه برای زن و مرد و برای تمام سنین بعد از بلوغ کارآیی دارند. آزمون NEO-PI-E فرم تکمیل شده آزمون شخصیتی NEO می‌باشد. آزمون NEO در سال ۱۹۸۵ توسط کاستا و مک کری ارائه شد. در این آزمون اولیه، سه مقیاس اصلی که به نحو وسیعی در مورد آن‌ها تحقیق شده بود، یعنی روان‌نزدگرایی (با علامت مخفف N) برونگرایی (با علامت مخفف E) و انعطاف‌پذیری (با علامت مخفف O) مورد نظر قرار گرفته بودند. در این آزمون فقط به طور مختصر و در مقیاس‌های کلی شاخص‌دهنده بودن (با علامت مخفف A) و با وجدان بودن (با علامت مخفف C) مورد ارزیابی قرار می‌گرفتند. ضریب‌های همبستگی در مقیاس‌های صفات فرعی در فرم بین ۰.۵۶ - ۰.۸۱٪ و در فرم R بین ۰.۶۰ - ۰.۹۰٪ گسترده شده‌اند. این مقادیر برای مقیاس‌هایی که فقط از ۸ سوال تشکیل شده‌اند قابل قبول است.

مقیاس‌های عوامل اصلی که هر یک ۴۸ سوال دارند. ضریب‌آلفای بالاتری دارند که بین ۰.۸۶ - ۰.۹۵٪ تغییر می‌کنند بود بررسی‌های متعدد دیگر که از این تست استفاده شد مقادیر مشابهی برای مردان و زنان بود (مک کری و کوستا، ۱۹۹۲) ضریب پایانی حاصل از روش آزمایش حامل از روش آزمایش مجدد به یکسانی با شباهت نمراتی که فرد در دور زمان متفاوت دریافت می‌کند، بستگی دارد. در یک مطالعه طولی ۷ ساله از ارزیابی‌ها همسالان که در آن کل تست به کار رفته بود، مزیت‌های پایانی بین ۰.۸۲٪ تا ۰.۵۱٪ برای ۱۸ صفت فرعی E, N, O و ۰.۸۱٪ تا ۰.۶۳٪ برای عوامل پنجگانه در زنان و مردان، دست داده است. (کوستا و مک کری، ۱۹۹۲).

پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ

پرسشنامه رضایت زناشویی از ۱۱۵ سوال بسته و ۱۲ مقیاس تشکیل شده است که به جز مقیاس اول آن که ۵ سوال دارد. بقیه مقیاس ها شامل ۱۰ سوال است. پاسخ به سوالات به صورت ۵ گزینه‌ای (خیلی زیاد، زیاد، موافق، متوسط، کم، خیلی کم) است. اولسون و دیگران اعتبار این پرسشنامه را با روش ضریب آلفا، ۰/۹۲ گزارش کرده‌اند.

یافته‌ها

یافته های حاصل از پژوهش حاضر در چارچوب پرسش های مطرح شده مورد بررسی قرار می گیرد.

سوال ۱: آیا نيمرخ روانی زوجین سازگار و ناسازگار در مقیاس N (روان آزردهی) متفاوت است؟

برای آزمودن این سوال تحقیق از آزمون t مستقل استفاده شد که نتایج آن در جدول زیر درج شده است.

جدول ۱: نتایج آزمون t برای مقایسه میانگین های زوجین سازگار در مقیاس روان آزردهی

مقیاس	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	T	Sig
N۱	مرد	۱۶/۷۷	۵/۲۹	-۲.۹۰۸	.۰۰۴
	زن	۲۰/۵۶	۶/۷۷		
N۲	مرد	۱۲/۱۷	۴/۲۵	-۲.۹۵۰	.۰۰۴
	زن	۱۴/۴۶	۴/۳۴		
N۳	مرد	۱۵/۲۷	۴/۰۱	-۲.۷۰۵	.۰۰۸
	زن	۱۸/۳۸	۴/۹۷		
N۴	مرد	۱۶/۷۴	۵/۰۳	-.۷۲۰	.۴۷۳
	زن	۱۷/۱۱	۴/۴۲		
N۵	مرد	۱۳/۲۹	۴/۴۰	-۱.۳۰۴	.۱۹۵
	زن	۱۴/۲۹	۳/۹۰		
N۶	مرد	۱۲/۷	۴/۸۵	-۲.۶۰۶	.۰۱۰
	زن	۱۴/۵۴	۴/۱۰		
روان آزردهی	مرد	۸۷/۰۵	۲۰/۳۷	-۳.۳۰۹	.۰۰۱
	زن	۹۹/۳۷	۱۹/۸۶		

در بین زوجین سازگاره در مقیاس روان آزردهی و خرده مقیاس های N۱, N۲, N۳, N۶ آزمون دو دامنه با احتمال کمتر از ۰/۰۵. نشان دهنده تفاوت معنادار بین میانگین های دو گروه است. یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که زنان نسبت به مردان نمرات روان آزردهی بیشتری را بدست آورده اند؛ لذا فرض صفر رد می شود.

جدول ۲: نتایج آزمون t برای مقایسه میانگین های زوجین ناسازگار در مقیاس روان آزرده گی

مقیاس	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	T	Sig
N1	مرد	۱۶/۸۵	۵/۰۲	-۲.۸۵۶	.۰۰۵
	زن	۱۸/۹۶	۴/۸۹		
N2	مرد	۱۳/۳۵	۵/۱۱	-.۵۹۵	.۵۵۳
	زن	۱۳/۸۹	۴/۷۷		
N3	مرد	۱۶/۱۶	۴/۲۳	-۳.۱۴۹	.۰۰۲
	زن	۱۷/۹۸	۴/۹۶		
N4	مرد	۱۶/۵۱	۴/۳۷	-.۸۵۸	.۳۹۲
	زن	۱۷/۵۳	۴/۷۶		
N5	مرد	۱۳/۸۴	۴/۸۲	-.۵۱۲	.۶۱۰
	زن	۱۴/۴۸	۵/۷۲		
N6	مرد	۱۲/۷۲	۴/۷۵	-۱.۸۳۶	.۰۶۹
	زن	۱۴/۷۳	۴/۸۷		
روان آزرده گی	مرد	۸۹/۴۷	۱۷/۷۶	-۲.۳۵۲	.۰۲۰
	زن	۹۷/۵۹۹	۲۰/۵۳		

در بین زوجین ناسازگار، در مقیاس روان آزرده گی و خرده مقیاس های N1, N3 آزمون دو دامنه با احتمال کمتر از ۰/۰۵، نشان دهنده تفاوت معنادار بین میانگین های دو گروه است. یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که زنان نسبت به مردان نمرات روان آزرده گی بیشتری را بدست آورده اند.

سوال ۲: آیا نیمرخ روانی زوجین سازگار و ناسازگار در مقیاس E (برون گرایی) متفاوت است؟

جدول ۳: نتایج آزمون t برای مقایسه میانگین های زوجین سازگار در مقیاس برون گرایی

مقیاس	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig
E1	مرد	۱۹/۹۰	۶/۱۷	.۰۴۴	.۹۶۵
	زن	۱۹/۹۳	۴/۱۰		
E2	مرد	۱۷/۵۹	۵/۰۶	-.۴۹۱	.۶۲۵
	زن	۱۸/۰۸	۴/۵۹		
E3	مرد	۱۵	۴/۹۲	.۹۱۱	.۳۶۴
	زن	۱۳/۵۷	۴/۷۲		
E4	مرد	۱۶/۵۱	۴/۱۲	-.۹۴۵	.۳۴۷
	زن	۱۷/۴۷	۴/۸۹		
E5	مرد	۱۶/۴۰	۴/۰۵	-.۰۶۶	.۹۴۸
	زن	۱۶/۵۵	۴/۶۷		
E6	مرد	۱۸/۲۴	۳/۶۸	-.۱۳۶	.۸۹۲
	زن	۱۹/۳۹	۴/۵۲		
برون گرایی	مرد	۱۰۳/۶۶	۱۶/۹۶	-.۱۸۵	.۸۵۴
	زن	۹۹/۳۷	۱۹/۸۶		

در بین زوجین سازگار، در مقیاس برون گرایی و هیچ یک از خرده مقیاس های آن، آزمون دو دامنه با احتمال کمتر از ۰/۰۵، نشان دهنده تفاوت معنادار بین میانگین های دو گروه نیست. یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که بین نیمرخ روانی زوجین سازگار در مقیاس برون گرایی تفاوتی وجود ندارد لذا فرض صفر رد نمی شود.

جدول ۴: نتایج آزمون t برای مقایسه میانگین های زوجین ناسازگار در مقیاس برون گرایی

مقیاس	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig
E1	مرد	۲۰/۸۷	۴/۴۷	.۱۷۸	.۸۵۹
	زن	۲۰/۵۹	۴/۷۲		
E2	مرد	۱۶/۶۹	۴/۷۶	-.۱۷۲	.۸۶۳
	زن	۱۶/۸۰	۵/۵۹		
E3	مرد	۱۴/۶۰	۳/۶۹	.۶۶۴	.۵۰۸
	زن	۱۴/۶۹	۴/۹۹		
E4	مرد	۱۷/۹۷	۳/۸۲	-.۳۰۱	.۷۶۴
	زن	۱۸/۰۳	۴/۰۶		
E5	مرد	۱۷/۱۵	۴/۲۹	-۲.۰۰۶	.۰۴۷
	زن	۱۸/۵۸	۳/۸۵		
E6	مرد	۱۸/۴۲	۴/۵۰	-۱.۸۶۵	.۰۶۵
	زن	۱۸/۷۷	۴/۷۰		
برون گرایی	مرد	۱۰۵/۷۲	۱۵/۴۰	-.۸۶۸	.۳۸۷
	زن	۹۷/۵۹	۲۰/۵۳		

در بین زوجین ناسازگار، فقط در خرده مقیاس های E5، آزمون دو دامنه با احتمال کمتر از ۰.۰۵، نشان دهنده تفاوت معنادار بین میانگین های دو گروه است. یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که بین میانگین دو گروه زن و مرد (زوجین ناسازگار) در مقیاس E5 تفاوت وجود دارد زنان در این خرده مقیاس نمرات برون گرایی بیشتری را به دست آورده اند. بنابراین فرض صفر فقط در خرده مقیاس E5 رد می شود. به عبارت دیگر نیمرخ روانی زوجین ناسازگار در مقیاس E5 (برون گرایی) متفاوت است.

سوال ۳: آیا نیمرخ روانی زوجین سازگار و ناسازگار در مقیاس گشودگی متفاوت است؟

جدول ۵: نتایج آزمون t برای مقایسه میانگین های زوجین سازگار در مقیاس گشودگی

مقیاس	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig
O1	مرد	۱۳/۴۸	۴/۴۴	-.۳۴۹	.۷۲۸
	زن	۱۲/۸۱	۵/۷۰		
O2	مرد	۱۹/۳۴	۴/۲۲	-۱.۰۳۶	.۳۰۲
	زن	۲۱/۸۴	۴/۳۶		
O3	مرد	۱۶/۹۴	۳/۵۴	.۲۱۷	.۸۲۹
	زن	۱۷/۹۹	۳/۶۸		
O4	مرد	۱۳/۵۹	۳/۲۲	-۲.۳۶۹	.۰۱۹
	زن	۱۴/۱۴	۴/۲۹		
O5	مرد	۱۷/۹۰	۵/۰۱	-.۱۱۶	.۹۰۸
	زن	۱۷/۱۳	۳/۷۰		
O6	مرد	۱۷/۰۴	۳/۳۱	.۶۳۲	.۵۲۸
	زن	۱۷/۰۴	۴/۲۸		
گشودگی	مرد	۱۱/۸۰	۱۱/۸۰	-.۸۹۸	.۳۷۱
	زن	۱۵/۸۱	۱۵/۸۱		

در بین زوجین سازگار، فقط در خرده مقیاس های O4، آزمون دو دامنه با احتمال کمتر از ۰.۰۵، نشان دهنده تفاوت معنادار بین میانگین های دو گروه است. یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که بین میانگین دو گروه زن و مرد (زوجین سازگار) در مقیاس O4 تفاوت وجود دارد. زنان در این خرده مقیاس نمرات بیشتری بدست آورده اند و لذا فرض صفر در مقیاس کلی گشودگی رد نمی شود ولی در یک خرده مقیاس (O4) این فرض رد می شود.

جدول ۶: نتایج آزمون t برای مقایسه میانگین های زوجین ناسازگار در مقیاس گشودگی

مقیاس	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig
O1	مرد	۱۲/۷۲	۴/۸۶	-۰.۸۱۶	.۴۱۶
	زن	۱۴/۵۷	۶/۶۱		
O2	مرد	۱۹/۱۰	۵/۰۷	-۴.۱۴۸	.۰۰۰
	زن	۲۰/۷۸	۴/۶۹		
O3	مرد	۱۸/۲۲	۴/۸۰	-۲.۲۰۳	.۰۳۰
	زن	۱۸/۷۳	۴/۵۵		
O4	مرد	۱۴/۱۲	۳/۳۷	-۲.۱۰۶	.۰۳۷
	زن	۱۶/۶۹	۴/۳۲		
O5	مرد	۱۸/۰۰	۴/۵۴	-۰.۸۳۵	.۴۰۵
	زن	۱۹/۶۴	۵/۴۲		
O6	مرد	۱۶/۱۹	۳/۳۰	.۱۸۲	.۸۵۶
	زن	۱۶/۷۴	۳/۹۱		
گشودگی	مرد	۹۸/۴۲	۱۱/۸۱	-۳.۰۳۶	.۰۰۳
	زن	۱۰۷/۱۷	۱۶/۹۶		

در بین زوجین ناسازگار، در مقیاس گشودگی و سه خرده مقیاس های O2, O3, O4, آزمون دو دامنه با احتمال کمتر از ۰.۰۵ نشان دهنده تفاوت معنادار بین میانگین های دو گروه است. یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که بین میانگین دو گروه زن و مرد (زوجین ناسازگار) در مقیاس گشودگی و سه خرده مقیاس فوق تفاوت وجود دارد و لذا فرض صفر رد می شود؛ به عبارت دیگر نیمرخ روانی زوجین ناسازگار در مقیاس گشودگی نسبت به زوجین سازگار متفاوت است.

سوال ۴: آیا نیمرخ روانی زوجین سازگار و ناسازگار در مقیاس A (توافق پذیری) متفاوت است؟

جدول ۷: نتایج آزمون t برای مقایسه میانگین های زوجین سازگار در مقیاس توافق پذیری

مقیاس	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig
A1	مرد	۱۹/۳۰	۵/۲۹	۱.۸۲۹	.۰۷۰
	زن	۱۹/۱۸	۳/۹۱		
A2	مرد	۲۲/۴۱	۴/۲۲	.۶۳۳	.۵۲۸
	زن	۲۳/۵۰	۵/۰۳		
A3	مرد	۲۲/۴۱	۳/۲۰	.۷۶۸	.۴۴۴
	زن	۲۳/۰۲	۳/۷۶		
A4	مرد	۱۸/۹۵	۴/۷۸	.۷۵۷	.۴۵۱
	زن	۱۸/۳۲	۴/۷۰		
A5	مرد	۱۶/۷۶	۴/۱۰	.۰۶۵	.۹۴۹
	زن	۱۷/۲۰	۴/۱۸		
A6	مرد	۲۱/۷۱	۳/۹۷	-۰.۲۵۱	.۸۰۳
	زن	۲۲/۰۸	۳/۳۱		
توافق پذیری	مرد	۱۲۱/۵۵	۱۵/۸۲	۱.۰۷۳	.۲۸۶
	زن	۱۲۳/۳۲	۱۶/۵۹		

در بین زوجین سازگار، نه در مقیاس توافق پذیری و نه در هیچ یک از خرده مقیاس های آن، نتایج آزمون دو دامنه با احتمال کمتر از

۰/۰۵, نشان دهنده تفاوت معنادار بین میانگین های دو گروه نیست. یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که بین میانگین دو گروه زن و مرد (زوجین سازگار) تفاوت معناداری وجود ندارد. بنابراین فرض صفر رد نمی شود.

جدول ۸: نتایج آزمون t برای مقایسه میانگین های زوجین ناسازگار در مقیاس توافق پذیری

مقیاس	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig
A1	مرد	۱۹/۱۶	۴/۰۶	-۰.۹۶۲	.۳۳۸
	زن	۱۸/۵۶	۴/۶۵		
A2	مرد	۲۲/۲۴	۴/۹۰	-۲.۳۲۱	.۰۲۲
	زن	۲۳/۱۹	۷/۶۹		
A3	مرد	۲۲/۷۸	۳/۸۷	-۰.۸۰۴	.۴۲۳
	زن	۲۲/۰۹	۳/۹۸		
A4	مرد	۱۷/۱۱	۵/۸۹	-۱.۷۷۷	.۰۷۸
	زن	۱۸/۵۱	۴/۸۲		
A5	مرد	۱۶/۵۵	۴/۰۵	-۳.۱۴۱	.۰۰۲
	زن	۱۸/۳۲	۳/۹۹		
A6	مرد	۲۰/۹۶	۴/۰۱	-۰.۶۳۰	.۵۳۰
	زن	۲۱/۱۴	۳/۸۱		
توافق پذیری	مرد	۱۱۸/۸۲	۱۶/۰۸	-۲.۹۱۵	.۰۰۴
	زن	۱۲۱/۸۴	۱۶/۴۱		

در بین زوجین ناسازگار، در مقیاس توافق پذیری و دو خرده مقیاس های آن یعنی A2, A5, نتایج آزمون دو دامنه با احتمال کمتر از ۰/۰۵, نشان دهنده تفاوت معنادار بین میانگین های دو گروه است. یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که بین میانگین دو گروه زن و مرد (زوجین ناسازگار) تفاوت معناداری وجود دارد. زنان سازگاری و توافق پذیری بیشتری را نشان می دهند. بنابراین فرض صفر در مقیاس کلی توافق پذیری و ۲ خرده مقیاس A2 و A5 رد می شود. به عبارت دیگر نیمرخ روانی زوجین ناسازگار نسبت به زوجین سازگار متفاوت است.

سوال ۵: آیا نیمرخ روانی زوجین سازگار و ناسازگار در مقیاس C (وظیفه شناسی) متفاوت است؟

جدول ۹: نتایج آزمون t برای مقایسه میانگین های زوجین سازگار در مقیاس وظیفه شناسی

مقیاس	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig
C1	مرد	۲۱/۳۰	۵/۶۵	۲.۸۸۴	.۰۰۵
	زن	۱۹/۱۴	۴/۲۹		
C2	مرد	۱۸/۸۹	۴/۰۳	-۱.۷۶۳	.۰۸۱
	زن	۲۰/۲۲	۴/۰۸		
C3	مرد	۲۲/۹۷	۴/۹۸	.۷۷۳	.۴۴۱
	زن	۲۳/۸۸	۵/۱۵		
C4	مرد	۱۹/۹۷	۴/۵۸	۱.۶۱۸	.۱۰۸
	زن	۱۹/۹۷	۳/۵۳		
C5	مرد	۱۹/۱۸	۴/۶۲	-۰.۰۹۰	.۹۲۸
	زن	۱۹/۸۸	۴/۵۶		
C6	مرد	۱۹/۹۱	۴/۸۸	۲.۰۳۴	.۰۴۴
	زن	۱۸/۹۰	۴/۷۶		
وظیفه شناسی	مرد	۱۲۲/۲۵	۲۰/۷۶	۱.۳۹۲	.۱۶۷
	زن	۱۲۲/۰۰	۱۹/۶۴		

در بین زوجین سازگار، در دو خرده مقیاس های C1, C6, نتایج آزمون دو دامنه با احتمال کمتر از ۰/۰۵. نشان دهنده تفاوت معنادار بین میانگین های دو گروه است. یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که بین میانگین دو گروه زن و مرد (زوجین سازگار) در خرده مقیاس های مذکور تفاوت وجود دارد. بنابراین، فرض صفر فقط در ۲ خرده مقیاس C1 و C6 رد شده و مردان وظیفه شناسی بیشتری را در این ۲ خرده مقیاس نشان می دهند.

جدول ۱۰: نتایج آزمون t برای مقایسه میانگین های زوجین ناسازگار در مقیاس وظیفه شناسی

مقیاس	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig
C1	مرد	۲۰/۰۲	۳/۳۲	۱.۳۴۴	.۱۸۲
	زن	۱۸/۵۵	۴/۳۵		
C2	مرد	۱۸/۸۶	۳/۹۰	-.۲۰۴	.۸۳۸
	زن	۱۸/۸۷	۳/۵۶		
C3	مرد	۲۲/۷۱	۴/۹۴	-.۸۳۱	.۴۰۸
	زن	۲۲/۷۳	۴/۱۱		
C4	مرد	۲۱/۷۷	۳/۶۲	.۴۰۶	.۶۸۶
	زن	۲۰/۳۲	۴/۰۰		
C5	مرد	۱۹/۹۰	۳/۹۵	-۱.۲۳۲	.۲۲۱
	زن	۲۰/۲۹	۵/۱۰		
C6	مرد	۲۰/۱۴	۴/۳۳	.۰۸۳	.۹۳۴
	زن	۱۸/۲۰	۵/۱۶		
وظیفه شناسی	مرد	۱۲۳/۴۲	۱۶/۳۲	-.۱۶۸	.۸۶۷
	زن	۱۱۸/۹۸	۱۸/۵۴		

در بین زوجین ناسازگار، نه در مقیاس وظیفه شناسی و نه در هیچ یک از خرده مقیاس های آن، نتایج آزمون دو دامنه با احتمال کمتر از ۰/۰۵. نشان دهنده تفاوت معنادار بین میانگین های دو گروه نیست. یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که بین میانگین دو گروه زن و مرد (زوجین ناسازگار) در مقیاس وظیفه شناسی تفاوتی وجود ندارد. به عبارت دیگر نیمرخ روانی زوجین ناسازگار در مقیاس وظیفه شناسی (C) متفاوت است.

بحث

شخصیت عبارت است از سازمان متكاملی، مرکب از خصایص بدنی و روانی آدمی، اعم از ذاتی و مكتسب که معرف هویت هر فرد بوده و او را از سایر افراد جامعه متمایز می سازد. شخصیت هر فرد به افراد دیگر این امکان را می دهد که اعمال و رفتار او را پیش بینی نماید. همه ی افراد آدمی دارای شخصیت بوده و از لحاظ قانونی مساوی هستند. شخصیت انسان در طول و دوره های مختلف زندگی رشد کرده و تغییر و تحول می یابد، تحول شخصیت، اصولاً تابعی است از تحول خواسته ها، انگیزه ها است. بنابراین شناسایی عوامل اصلی شخصیتی بر رضایت زناشویی می تواند تأثیرات مثبت فراوانی در بهبود شرایط اجتماعی و فرهنگی جامعه و همچنین روانی افراد داشته باشد. همچنین شناخت این عوامل و ارتباط آن ها با رضامندی زناشویی می تواند به برقراری جو خانوادگی سالم و استحکام کانون خانواده کمک کند. رضامندی زناشویی حالتی است که طی آن زن و و شوهر از ازدواج با یکدیگر و با هم بودن احساس شادمانی می کنند. یکی از راه های ایجاد تفاهم و رضایت، درک متقابل، احساس مسئولیت و نداشتن احساسات منفی، به یکدیگر گوش دادن و ... می باشد و این عوامل شخصیتی شکل دهنده ی رضامندی زناشویی می باشند و مهارت های دو به دو هستند که قابلیت فردی و اجتماعی را تشکیل می دهند. هدف کلی تحقیق بررسی و مقایسه نیمرخ روانی زوجین سازگار و ناسازگار براساس تست پنج عامل اصلی شخصیت (NEO) در شهر قم می باشد؛ در پژوهش حاضر ۵ سوال مورد بررسی قرار گرفته شده است.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمارهای میانگین، انحراف استاندارد، نمودار وضعیت هر گروه توصیف شد و سپس با استفاده از آزمون تفاوت میانگین‌ها تفاوت گروه‌ها به لحاظ آماری بررسی گردید. بنابراین نتایج بدست آمده به طور کامل به شرح ذیل بیان می‌گردد

۱- زوجین سازگار، در مقیاس روان‌آزردگی و خرده مقیاس‌های N_1 و N_2 و N_3 و N_6 با احتمال کمتر از ۰/۵ نشان دهنده تفاوت معنی‌دار بین دو گروه زن و مرد می‌باشد.

۲- زوجین ناسازگار در این مقیاس و خرده مقیاس‌های N_1 و N_3 با احتمال کمتر از ۰/۵ نشان‌دهنده تفاوت معنی‌دار بین میانگین دو گروه است به عبارت دیگر نیمرخ روانی زوجین ناسازگار در خرده مقیاس فوق متفاوت می‌باشد.

۳- در مقیاس برون‌گرایی و خرده مقیاس آن تفاوت معنی‌دار در زوجین سازگار وجود ندارد، لذا فرض صفر رد نمی‌شود.

۴- زوجین ناسازگار فقط، در خرده مقیاس E_5 دارای تفاوت هستند. بنابراین فرض صفر فقط در خرده مقیاس E_5 رد می‌شود. زنان در این خرده مقیاس نمرات برون‌گرایی بیشتری کسب کردند به عبارت دیگر زوجین ناسازگار در خرده مقیاس E_5 دارای نیمرخ روانی متفاوتی هستند.

۵- زنان سازگار در خرده مقیاس گشودگی نمرات بیشتری بدست آوردند ولی فرض صفر در مقیاس کلی گشودگی رد نمی‌شود. ولی در خرده مقیاس O_4 این فرض رد می‌شود.

۶- در بین زن و مرد ناسازگار در مقیاس گشودگی و سه خرده مقیاس‌های O_2 و O_3 و O_4 تفاوت معنی‌دار بین میانگین‌های دو گروه است؛ لذا فرض صفر در این قسمت رد می‌شود.

۷- در بین زوجین سازگار در مقیاس توافق‌پذیری و خرده مقیاس‌های آن، تفاوت معنی‌دار بین میانگین‌های دو گروه نیست.

۸- زنان و مردان ناسازگار در مقیاس توافق‌پذیری و دو خرده مقیاس آن، (A_2 و A_5) تفاوت معنی‌دار بین میانگین‌های دو گروه است، لذا فرض صفر رد می‌شود.

۹- در بین زوجین سازگار در دو خرده مقیاس C_1 و C_6 تفاوت معنی‌دار وجود دارد. به عبارت دیگر فرض صفر فقط در خرده مقیاس مذکور رد شده و مردان وظیفه‌شناسی بیشتری در این دو خرده مقیاس نشان می‌دهند.

۱۰- در بین زوجین ناسازگار، در مقیاس وظیفه‌شناسی و خرده مقیاس آن تفاوت معنی‌دار بین میانگین‌های دو گروه زن و مرد نیست. بنابراین این نتایج با تحقیقات دیگرز (۱۹۸۷) شولتز و شولتز (۱۳۷۸) و دیکمن (۱۹۹۰) همسو می‌باشد که براساس این نتایج افرادی که در وظیفه‌شناسی بالا هستند، به قابل اعتماد بودن، مسئول بودن و کارآمد بودن گرایش دارند. آن‌ها معمولاً از افرادی که در وظیفه‌شناسی پایین هستند نمره‌های بهتری بدست می‌آورند. در واقع یکی از دلایل رضایت زناشویی افراد وظیفه‌شناس سازگاری مناسب آنها با مشکلات است، در زندگی است. همچنین هر قدر نمره فرد در عامل روان‌رنجور خوبی بالاتر باشد رضایت از زندگی زناشویی در فرد پایین‌تر می‌باشد. مردان و زنان با نمره بالا در این عامل مستعد داشتن افکار غیر منطقی قدرت کم در کنترل تکانه‌ها، دارای درجات انطباق ضعیف‌تر با دیگران و شرایط استرس‌زا هستند. روان‌رنجور خوبی جنبه‌ای از شخصیت است که ارتباط تنگاتنگی با سازگاری و زندگی زناشویی دارد و چنانچه این بعد از شخصیت بالا باشد در همه سنین شواهدی از عدم سازگاری دیده می‌شود. از جمله محدودیت‌های پژوهش: عدم همکاری صادقانه زوج‌ها در پاسخ‌گویی به سوالات پرسشنامه رضایت زناشویی و NEO. پیشنهاد می‌شود عوامل شخصیتی NEO به زوج‌های جوان معرفی و ارتباط این عوامل با رضایت زناشویی به آن‌ها شناسانده شود تا بتوان از این عوامل در جهت بالابردن بهداشت و سلامت روانی جامعه و استحکام خانواده‌ها استفاده نمود. به درمانگران زوج درمانی و نیز مشاوران ازدواج توصیه می‌شود؛ به دلیل وجود رابطه‌ی بین روان‌رنجور خوبی و وظیفه‌شناسی و رضایت زناشویی جهت رفع و یا پیشگیری از مشکلات مراجعان خود روی خرده مولفه‌های این دو متغیر تأکید بیشتری نمایند. به محققان پیشنهاد می‌شود جهت بررسی‌های پس از این پژوهش از فرم‌های دیگر پرسشنامه‌ی رضایت زناشویی نیز استفاده نمایند و در نهایت تهیه پروتکلی برای درمان زوج‌های ناسازگار مراجعه‌کننده به دادگاه مدنی خاص جهت طلاق‌های توافقی و غیر توافقی.

مراجع

- مظهری، شهباز (۱۳۸۲). «همبسته‌های شخصیتی شادمانی ذهنی براساس الگوی ۵ عامل شخصیت در میان دانشجویان» پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.
- فرن هام، ای (۱۹۹۶). «پنج بزرگ در مقابل چهار بزرگ» ارتباط بین شاخص گونه میرز-بریگس و الگوی پنج عامل شخصیت NEO، شخصیت و تفات‌های شخصی، جلد ۲۱.
- فرن هام ای، موتافی، جی، کرومپ، جی (۲۰۰۳). «ارتباط بین درون‌گرایی شخصیتی NEO و شاخص‌های گونه‌ی میرز-بریگس» رفتار اجتماعی و شخصیت.
- مک کری، آر.آر، کاستا، پی.تی، جی آر (۱۹۸۹). «تفسیر دوباره‌ی شاخص گونه‌ی میرز-بریگس از دیدگاه الگوی پنج عامل شخصیت» مقاله‌ی شخصیت، جلد ۵۷.
- سلیمانیان، علی اکبر (۱۳۷۳). «بررسی تفکرات غیر منطقی براساس رویکرد شناختی به رضایت زناشویی» پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تربیت معلم، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.
- سیاسی، علی اکبر (۱۳۸۱). «نظریه‌های شخصیت با مکاتب روان‌شناسی، تهران: انتشارات اطلاعات»
- صالحی، فدردی، جواد (۱۳۷۸)، «رضایتمندی زناشویی»، فصلنامه‌ی تازه‌های روان‌درمانی، سال چهارم، شماره‌های ۱۳ و ۱۴.
- شولتز، دی شولتز، سیدنی، ال، ترجمه‌ی سید محمدی، یحیی (۱۳۸۷)، نظریه‌های شخصیت.
- نادری، عزت‌الله و سیف نراقی، مریم (۱۳۸۳)، «روش‌های تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم انسانی»، انتشارات بدر.
- دلاور، علی (۱۳۸۷). «روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی»، چاپ چهاردهم، تهران: موسسه‌ی نشر ویرایش.
- سانتراک، جان دیبلو، ترجمه‌ی فیروز بخت، مهرداد (۱۳۸۳)، جلد ۱ چاپ اول، تهران انتشارات رسا.
- عسگری فر، حسین (۱۳۸۵)، «نقش بهداشت روان در زندگی زناشویی، ازدواج و طلاق»، چاپ دوم، تهران، انتشارات کشف.
- Furnham, A. (۱۹۹۶). "the big five versus the big four: the relationship between the myers-briggs type indicator and the NEO-PI five- factor model of personality," personality and individual differences, Vol.۲۱, pp. ۳۰۳- ۳۰۷.
- furnham, A. Moutafi, J. crompt, J.(۲۰۰۳). "the relationship between the revised NEO- personaliyy inventory and the Myers- briggs type indicator", social behavior and personality.
- Buss A.H.F plamin, R(۱۹۸۴) themperament early developing personality traits. Hillsdale. Nj: Erlbum.
- Digman, J, M(۱۹۹۰) personality structur: Emergences of the five factor model. Annual review of psychology. ۴, ۴۱۷-۴۴.
- Goldberg., L.R(۱۹۹۲) the development of markers for the big five factor structure, psychological assessment t. ۲۶-۴۷.
- Goldberg. L.R (۱۹۹۰) an alternative desription of personality: the big five factor structure. Jornal of personality and social psychology ۵۹. ۱۲۱۶-۱۲۲۹.